نمایندگان سازمان حفاظت محیط‌زیست که به جلسات توافقنامه پاریس رفتند تسلط علمی نداشتند

در قبر «گرمایش زمین» مرده‌ای نیست که برایش گریه کنیم!

دکتر محمدتقی زمانیان: معتقدم موضوع تغییر اقلیم به طور کلی اتفاق نمی‌افتد و اگر ایران می‌خواهد اقدامی در حوزه اقلیم انجام دهد باید سراغ دیدگاه‌های علمی برود و اینکه یک مجمع بین‌المللی درباره اقدامات ملی ما تصمیم‌گیری کند درست نیست. در واقع اینکه بر سر موضوعی به اصطلاح اجماع جهانی وجود دارد- که البته در این موضوع هم تشکیک وجود دارد و کارشناسان آن را قبول ندارند- دلیل نمی‌شود دولتمردان ایرانی برای آن اقدامی عملیاتی انجام دهند. همین اجماع جهانی در برابر کشتار مسلمانان بی‌تفاوت است. پس مشخص می‌شود اجماع جهانی هر کاری به سودش باشد انجام می‌دهد. عدای به اشتباه به دنبال القای این موضوع هستند که دلیل گرم شدن کره زمین، افزایش میزان دی‌اکسید کربن است، در صورتی که هیچ بنیان علمی برای این موضوع ندارند، حتی این موضوع در مجامع علمی کشورهایی که طرفدار این موضوع هستند مورد تردید است. کشورهای توسعه یافته برای متوقف کردن کشورهای در حال توسعه حربه محیط‌زیست را دستاویز قرار دادهاند که به این وسیله مانع از تولید و بهره‌وری شوند؛ به این صورت که آنها را از مصرف و تولید سوخت باز می‌دارند و این در حالی است که خودشان در سال‌های قبل همین مسیر را رفته‌اند اما می‌خواهند چنین ظرفیتی را در کشورهای دیگر و در حال توسعه از بین ببرند. عمده کسانی که می‌گویند زمین گرم شده یا در حال گرم شدن است، تمام ادعای خود را بر ۴ محور برنامه‌ریزی می‌کنند؛ یا موافقتنامه‌هایی که در مجامع بین‌المللی به تصویب می‌رسد، به صورت پنهان اهداف خاصی را دنبال می‌کند. به صورت کلی موافقتنامه پاریس، شامل حدود ۲۰۰ کشوری است که اکثر آنها در زمره کشورهای درحال توسعه قرار می‌گیرند. کشورهایی که به مراتب بیشتر از کشورهای صنعتی به افزایش توان تولید و گسترش فعالیت‌های صنعتی و همچنین پیشبرد فعالیت‌های منجر به تولید انرژی احتیاج دارند. این مورد به قدری اهمیت دارد که کشوری مثل آمریکا که جایگزین‌های زیادی فقط در حوزه انرژی خود دارد، به همین علت از موافقتنامه خارج می‌شود. ترامپ خروج کشورش را مایه رونق صنایع نفت و زغال‌سنگ آمریکا اعلام کرد. این موافقتنامه برای تحقق موارد ذکر شده به‌مثابه یک سد محکم است. دلیل آن هم پایبندی کشورهای امضاکننده با توجه به تعهدات و تبعات سنگینی است که آنها را از خارج شدن از این موافقتنامه باز می‌دارد. بر اساس موافقتنامه پاریس، هر یک از اعضا برای دستیابی به هدف‌های مشارکت، موظفند برنامه‌های کاهش انتشار خود را پیگیری کنند. در متن موافقتنامه که به زبان انگلیسی تنظیم شده است از الفاظی الزام‌آور برای تعهدات استفاده شده است. برای مثال لفظ shall مانند کلمات should و may تفسیرپذیر نبوده و از صدور حکمی برای اجرا حرف می‌زند. یکی دیگر از دلایلی که این تعهدات را پیچیده می‌کند، مشخص نبودن سازوکار نظارت بر اجرای توافقنامه است. یکی از خطرات بزرگی که می‌تواند متوجه کشور شود، سازوکارهای نظارتی است که در آینده قرار است تصویب شود. در پیش‌بینی‌ها و مدل‌های آن بازمی‌گردد؛ مدل‌هایی که برای پیش‌بینی‌ها به کار می‌رود همه مربوط به آمار است در صورتی که علم هواشناسی با علم آمار تفاوت دارد؛ حداقل ۴ اختلاف بین علم هواشناسی و علم آمار وجود دارد و نمی‌توان داده‌های هواشناسی را با آمار به دست آورد و لحاظ کرد. تمام پیش‌بینی و پیش‌نوشته‌هایی که «INDC»ها سند مشارکت ملی مورد توافق ایران و معاهده تغییر اقلیم برای کشورها در نظر گرفته می‌شود دولتمردان ایرانی برای آن اقدامی عملیاتی انجام دهند. همین کار مدل‌های هواشناسی نیز تا ۱۵ روز مورد توجه است و بعد از آن پیش‌بینی‌ها قابل استناد و صحیح نیست، بنابراین پیش‌بینی‌ها نباید بر اساس آمار باشد و باید مدل‌های هواشناسی مورد توجه قرار گیرد اما درباره سرنوشت توافقنامه پاریس باید در وهله نخست بحث علمی درست بودن یا غلط بودن گرمایش زمین مورد توجه واقع شود که بنده به عنوان کارشناس این حوزه تاکید دارم تمام حرف‌ها و استدلال‌های گرمایش زمین، خدشه‌پذیر است و از نظر علمی ایرادات فراوانی دارد، چرا که اقلیم زمین دارای نظام‌مندی و خودکنترلی است و باید به نظریه‌های علمی در این موارد توجه شود. به عقیده من همان‌طور که بارها گفته‌ام گرم شدن کره زمین، قبری است که در آن مردهای وجود ندارد که برای آن گریه می‌کنند. من مستقل از این ادعاها با استدلال علمی می‌گویم گرمایش زمین صحت ندارد. متاسفانه افرادی از سمت سازمان حفاظت محیط‌زیست برای موضوع توافقنامه پاریس به جلسات بین‌المللی این موضوع فرستاده شده بودند به کلی روی موضوع آب‌وهوا و اقلیم تسلط نداشتند و چشم بسته ادعای کشورهای دیگر را پذیرفتند تا چنین بلایی سر کشور بیاید.

***عضو سابق کمیته ملی برنامه تغییر اقلیم جهان و عضو هیات مدیره انجمن علوم و فنون دریایی و استاد هواشناسی**

توافقنامه پاریس و یک نفوذ شیک!

محسن حبسات: تجربه نشان داده سازمان ملل متحد تأثیرپذیری زیادی از کشورهای حمایت‌کننده‌اش دارد. از این رو واضح است که قراردادها یا موافقتنامه‌هایی که در مجامع بین‌المللی به تصویب می‌رسد، به صورت پنهان اهداف خاصی را دنبال می‌کند. به صورت کلی موافقتنامه پاریس، شامل حدود ۲۰۰ کشوری است که اکثر آنها در زمره کشورهای درحال توسعه قرار می‌گیرند. کشورهایی که به مراتب بیشتر از کشورهای صنعتی به افزایش توان تولید و گسترش فعالیت‌های صنعتی و همچنین پیشبرد فعالیت‌های منجر به تولید انرژی احتیاج دارند. این مورد به قدری اهمیت دارد که کشوری مثل آمریکا که جایگزین‌های زیادی فقط در حوزه انرژی خود دارد، به همین علت از موافقتنامه خارج می‌شود. ترامپ خروج کشورش را مایه رونق صنایع نفت و زغال‌سنگ آمریکا اعلام کرد. این موافقتنامه برای تحقق موارد ذکر شده به‌مثابه یک سد محکم است. دلیل آن هم پایبندی کشورهای امضاکننده با توجه به تعهدات و تبعات سنگینی است که آنها را از خارج شدن از این موافقتنامه باز می‌دارد. بر اساس موافقتنامه پاریس، هر یک از اعضا برای دستیابی به هدف‌های مشارکت، موظفند برنامه‌های کاهش انتشار خود را پیگیری کنند. در متن موافقتنامه که به زبان انگلیسی تنظیم شده است از الفاظی الزام‌آور برای تعهدات استفاده شده است. برای مثال لفظ shall مانند کلمات should و may تفسیرپذیر نبوده و از صدور حکمی برای اجرا حرف می‌زند. یکی دیگر از دلایلی که این تعهدات را پیچیده می‌کند، مشخص نبودن سازوکار نظارت بر اجرای توافقنامه است. یکی از خطرات بزرگی که می‌تواند متوجه کشور شود، سازوکارهای نظارتی است که در آینده قرار است تصویب شود. در متن موافقتنامه به کمیته‌ای اشاره شده است که مسوولیت پیگیری اجرای برنامه‌های ارائه شده از سوی کشورها را بر عهده دارد. این موضوع به‌طور کاملا مبهم و نامشخص باقی مانده و در متن موافقتنامه فقط از وجود یک سازوکار بسیار سخنگیرانه سخن به میان آمده است و کشورهای عضو پیمان نمی‌دانند در آینده ممکن است شامل چه بندهایی شوند. موضوع دیگری که به صورت مستقیم با امنیت ملی کشور ارتباط دارد، بحث شفافیت و ارائه اطلاعات خواسته شده در حوزه‌های انرژی و انرژی‌ساز است. در ماده ۱۳ موافقتنامه، سازوکاری در جهت بهبود شفافیت فعالیت اعضا و عملکرد آنها در حوزه‌های مطالبه شده وجود دارد. در بند ۷ همین ماده، از اعضا خواسته شده گزارش‌هایی در زمینه انتشار دی‌اکسید کربن تولید شده توسط لسان، با استفاده از روش‌های مورد توافق، تهیه و ارائه کنند. نکته قابل توجه این است که در متن موافقتنامه، تضمینی برای محرمانه ماندن اطلاعات و عدم انتشار گزارش‌های اعضا در اینده وجود ندارد و احتمال ارائه آمار و اطلاعات مراکز حساس کشور وجود دارد که با توجه به جنگی که در حوزه انرژی و اقتصاد گریبانگیر کشور شده، در معرض خطر قرار دادن این اطلاعات مهم بی‌شک به ضرر مصالح و منافع ملی است و بستری را برای نفوذ و پیاده‌سازی اهداف دشمن فراهم می‌کند. سوالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که آیا نمی‌توان برنامه‌ای دقیق و مناسب در جهت حفظ محیط‌زیست، اصلاح الگوی مصرف و بهینه‌سازی انرژی مصرفی در کشور تدوین کرد؟ برنامه‌ای که علاوه بر تحقق موارد فوق، هیچ‌گونه تعهدی به خارج از کشور نداده و همچنین بر سر راه تولید ملی و چرخ‌های اقتصاد هم مانعی جدید نتراشد؟

***کارشناس روابط بین‌الملل**

پرونده ویژه «وطن‌امروز» درباره توافقنامه پاریس و تبعات اجرای پنهانی آن

تله شمال برای جنوب

پاریس هوا را خوب می‌کند؟

سوال اینجاست که کاهش دی‌اکسید کربن یا گازهای گلخانه‌ای چگونه می‌تواند باعث کاهش آلودگی هوا شود در صورتی که آنچه باعث آلودگی هوا می‌شود گازهای آلاینده است که شامل منواکسید کربن، ازون، ذرات معلق، سرب، اکسیدهای نیتروژن و اکسیدهای گوگرد می‌شود؟!

حتی دی‌اکسید کربن انسان‌ساز در گازهای گلخانه‌ای آنطور که بیان می‌شود جایگاهی ندارد و از ۴ درصد دی‌اکسید کربن موجود در گازهای گلخانه‌ای تنها ۵ درصد آن انسان‌ساز است که با این احتساب کل دی‌اکسید کربن انسان‌ساز موجود در گازهای گلخانه‌ای ۲ هزارم درصد است.

مهم‌ترین آلاینده‌های هوا شامل گازهای منواکسید کربن، ازون، سرب و اکسیدهای نیتروژن و ذرات معلق مانند PM ۲/۵ و PM ۱۰ هستند که در روزهای سرد سال به دلیل وارونگی هوا و انباشت آنها در آتمسفر نزدیک سطح زمین، منجر به آلودگی هوای کلانشهرها می‌شوند.

بر این اساس آلودگی هوا حالتی است که جو یک منطقه در بازه‌ای از سال به طور موقت تحت تاثیر آلاینده‌ها قرار گیرد. برای مثال در کلانشهرها بویژه تهران ذرات معلق منواکسید کربن، آلودگی ایجاد می‌کند که این دست آلودگی‌ها بر اثر آلاینده‌های محلی متحرک و کارخانه‌ها اتفاق می‌افتد و نه گازهای گلخانه‌ای. بنابراین عمل به توافق پاریس هیچ تاثیری بر کاهش آلودگی هوا ندارد.

تبدیل ایران از یک تولیدکننده به یک واردکننده

با توجه به برجام ایران تا نزدیک به ۲۰ سال آینده با محدودیت‌هایی در صنعت انرژی هسته‌ای روبه‌رو است و به ناچار برای تولید نیازمند استفاده از سوخت‌هایی چون نفت، گاز و سوخت‌های جایگزین مانند انرژی‌های تجدیدپذیر است. در حال حاضر حرکت است؛ برای استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر احتیاج به زیر ساخت‌هایی آن است که دسترسی به این مهم در بازه زمانی کوتاه امکان‌پذیر نیست مگر با واردات تجهیزات اولیه مولدهای انرژی‌های تجدیدپذیر که این به معنای مستعمره شدن کشور در تامین انرژی است. از این رو است ایران می‌تواند در این سال‌ها تا دسترسی به علم انرژی‌های تجدیدپذیر از انرژی نفت و گاز خود بهره ببرد. در واقع غیر از این راه دیگری هم ندارد اما طبق توافقنامه پاریس ایران باید از حجم برداشت و استفاده خود از نفت و گاز بکاهد و طبق زمان‌بندی معین تعهدات خود را به سمت مثبت افزایش دهد. این یعنی ایران باید در یک بازه زمانی کوتاه اقدام به واردات زیرساخت‌های تولید انرژی کم‌کربن از کشورهای توسعه یافته کند.

توهم جذب سرمایه‌گذاری با اجرای توافقنامه پاریس

طبق سندی که ایران برای اجرای سیاست‌های کاهش تولید کربن امضا کرده است، تا سال ۲۰۳۰ به ۱۷/۵ میلیارد دلار معادل ۲۴۵ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری برای اجرای سیاست‌های کاهش تولید دی‌اکسید کربن نیاز دارد (رقم اعلام شده توسط سازمان حفاظت از محیط‌زیست). بر همین اساس باید این مبلغ از منابعی مانند کاهش و حذف تدریجی و کامل یارانه‌های انرژی، صندوق ملی محیط‌زیست و ورود سرمایه توسط بخش خصوصی یا در نهایت بهینه‌سازی مصرف از طریق شرکت‌های خدمات انرژی تامین شود اما در شرایط کنونی هیچ‌کدام امکان‌پذیر نیست.

■ **صندوق ملی محیط‌زیست**

موجودی این صندوق بر اساس اساسنامه اولیه آن در بهترین حالت تا ۵ میلیارد تومان است و محل درآمد صندوق از کمک‌های داخلی و بین‌المللی است. این یعنی این صندوق هیچ‌گاه نمی‌تواند تامین‌کننده منابع این طرح باشد.

■ **کمک‌های بین‌المللی**

توافقنامه پاریس به کشورهای توسعه یافته پیشنهاد داده است بخشی از نیازهای اعتباری کشورهای در حال توسعه را برای اجرای سیاست‌های ضد کربن تامین کنند. رقم اعلام شده برای این کار ۱۰۰ میلیارد دلار برآورد شده است. نکته مهم اینجاست که بررسی طرح قبلی تشویقی جهان کم‌کربن یعنی کیوتو نشان می‌دهد ایران با وجود همکاری‌های لازم اما به دلیل مسائل سیاسی جایگاهی در دریافت این کمک‌ها نداشته است. در پیمان کیوتو ایران با وجود زمینه مناسب برای اجرای طرح‌های کاهش انتشار دی‌اکسید کربن و مقام هفتم جهان در میزان انتشار، تنها شاهد اجرای ۱۳ طرح از کل ۶۰۶۰ طرح مکانیسم توسعه پاک بود.

این در حالی است که کشورهای در حال توسعه مانند چین با جذب ۳۵۸۶ طرح، هند با جذب ۱۳۶۶ و برزیل با جذب ۲۸۹ طرح توانستند از این مکانیسم در راستای کاهش انتشار و افزایش بهره‌وری استفاده کنند.

از طرفی در توافقنامه پاریس نیز به طور شفاف مقصد کمک‌های کشورهای توسعه یافته مشخص نشده است و این ممکن است منجر به تجربه نامولفق کیوتو شود. مذاکره‌کنندگان ایرانی در توافق پاریس با وجود مشخص کردن دقیق میزان تعهدات خود میزان دریافت کمک را مشخص نکردهاند.

در سایت سازمان محیط‌زیست در توضیحات مربوط به صندوق سبز اقلیم جهانی با همان محل تامین فیناننس جهانی آمده است: «نحوه تامین این منابع دولتی یا خصوصی کشورهای صنعتی کاملا روشن نیست و فعلا تضمینی برای تامین مالی آن صندوق وجود ندارد که باید در جلسات آتی مشخص شود»؛ به نظر می‌رسد منابع این صندوق (در صورت تامین) در درجه اول و با اولویت صرف کشورهای جزیره‌ای کوچک و اسیب‌پذیر و نیز کشورهای فقیر آفریقایی می‌شود و بعید به نظر می‌رسد کشورهایی نظیر ایران از این منابع مالی بهره‌مند شوند!

■ **آزاد کردن قیمت انرژی**

تنها راه که در این باره به نظر می‌رسد به نسبت اجرایی‌تر است، آزاد کردن قیمت حامل‌های انرژی است. گذشته از خوب یا بد بودن این سیاست و تبعات اجتماعی که می‌تواند در این شرایط داشته باشد، نباید فراموش کرد که وزارت نیرو در حال حاضر یکی از مقروض‌ترین وزارتخانه‌های کشور به دلیل تخصیص یارانه به خدمات‌گیرندگان خود است و در صورت آزادسازی قیمت‌ها هم باید برای یک بازه زمانی بلندمدت هزینه‌های خود طی سال‌های گذشته را جبران کند اما برای اجرای توافقنامه پاریس یک مدت زمان محدود دارد و در صورت اجرا نکردن تعهدات خود مشمول تبعات و تنبیهات بین‌المللی می‌شود.

کشورهای توسعه یافته چرا طرفدار توافقنامه هستند؟

سوالی که پس از بیان تمام انتقادات به توافقنامه پاریس مطرح می‌شود، این است که چرا تمام کشورها توانسته‌اند با این مشکلات دسته و پنجه نرم کنند ولی ایران نباید با آن کنار بیاید؟ فرق ایران با دیگر کشورها چیست؟ جواب اینجاست که ایران و دیگر کشورهای تولیدکننده نفت و گاز مانند کشورهای حاشیه خلیج‌فارس و روسیه بیشترین ضرر را از اجرای این توافق می‌خورند، آن هم در حالی که به دیگر کشور به صورت عملی هیچ ضرری از این پیمان وارد نمی‌شود.

طبق آمار منتشر شده شرکت بریتیش پترولیوم در سال ۲۰۱۶، بیشتر کشورهای موافق توافقنامه پاریس تا ۱۵ سال آینده نفتی و گازی ندارند که بخواهند سطح برداشت‌شان را از آن کم کنند و عملا امضای این توافقنامه برای آنها هیچ تاثیر اقتصادی نخواهد داشت. ذخایر نفت و گاز ایران به ترتیب تا ۱۱۰ و ۱۱۷ سال دیگر قابل برداشت است. در صورتی که کشوری همچون آمریکا تنها تا ۱۴ سال دیگر می‌تواند از ذخایر انرژی زیرزمینی خود بهره ببرد یا کل قاره اروپا بدون احتساب روسیه تا کمتر از ۱۰ سال دیگر بهره‌مند از منابع نفت و گاز است که این به معنای مزیت‌دار شدن ایران در موضوع انرژی نفت و گاز است اما طبق مفاد این توافقنامه ایران باید از حجم برداشتی خود بکاهد و حتی میزان سوختن انرژی را هم در داخل کنترل کند. صنایع کشور بر پایه صنایع مصرف‌کننده انرژی بنیان شده است و این تعهد بین‌المللی منجر به محدود کردن این صنایع می‌شود، زیرا مصرف انرژی منجر به تولید دی‌اکسید کربن می‌شود.

آینده منابع گاز در دنیا (آمار BP)

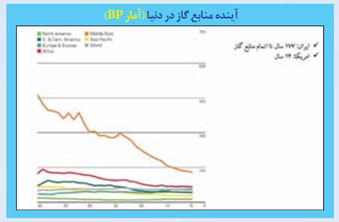

آینده منابع نفت در دنیا (آمار BP)

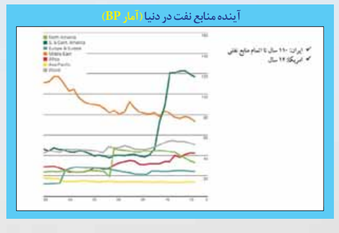

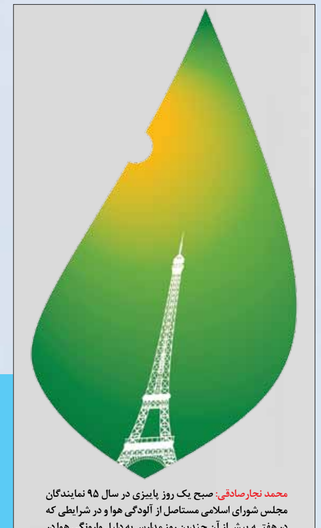

محمد نجارصادقی: صبح یک روز پاییزی در سال ۹۵ نمایندگان مجلس شورای اسلامی مستاصل از آلودگی هوا و در شرایطی که در هفته پیش از آن چندین روز مدارس به دلیل وارونگی هوا در تهران، تبریز و اصفهان تعطیل شده بود، میزبان معصومه ابتکار، رئیس وقت سازمان حفاظت محیط‌زیست بودند. انتقاد بسیار گسترده‌ای در فضای رسانه‌ای و افکار عمومی به سمت این سازمان روانه شده بود و نمایندگان منتظر پاسخگویی ابتکار در مجلس و ارائه گزارش از اقدامات انجام شده طی ۳ سال ریاست او بودند. ابتکار یک طرح جدید برای بهبود وضعیت آب و هوای پایتخت و دیگر کلانشهرهای آلوده با خود آورده بود؛ توافقنامه پاریس!

ابتکار در جلسه تصویب پیوستن ایران به توافق پاریس این توافق را راهی برای رسیدن به هوای پاک عنوان می‌کند و می‌گوید: بحث انتشار گازهای گلخانه‌ای و جلوگیری از آلودگی هوا یک موضوع ملی و بین‌المللی است.

از اظهارات نمایندگان مجلس هم در آن مقطع بر می‌آید که به همین دلیل این موافقتنامه را بدون بررسی و ظرف ۲۰ دقیقه پذیرفته‌اند. حسن نوروزی، سخنگوی کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس در همان روز تصویب پیوستن ایران به توافقنامه پاریس به خانه ملت گفته است: باید از تجارب دیگر کشورها برای مبارزه با آلودگی هوا استفاده کنیم که یکی از این اقدامات همین توافقنامه پاریس است.

اما توافقنامه پاریس از کجا به بهارستان رسید؟

در آذرماه سال ۹۴، توافقنامه‌ای در شهر پاریس حاصل شد که بر اساس آن کشورهای عضو معاهده تغییر اقلیم سازمان ملل، نسبت به کاهش انتشار دی‌اکسیدکربن در اتمسفر زمین متعهد شدند تا مانع گرمایش زمین و تغییر اقلیم جهانی شوند. هدف از این معاهده بین‌المللی کاهش انتشار گاز دی‌اکسید کربن انسان‌ساز است تا جلوی افزایش ۲ درجه‌ای دما و تغییرات اقلیمی کره زمین گرفته شود.

آذرماه سال ۹۵ متن این توافقنامه پس از مذاکره نمایندگان ۱۹۵ کشور جهان طی ۲۱ اجلاس کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل متحد در پاریس نهایی شد.

پس از آن محمدجواد ظریف در تاریخ سوم اردیبهشت با حضور در مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک این توافقنامه را امضا کرد. بیستم آبان‌ماه سال ۹۴ سند اقدامات متعهدشده ظریف به تصویب هیات دولت رسید.

بعد از تصویب این موضوع توسط مجلس شورای اسلامی، این مصوبه به شورای نگهبان ارسال شد که این شورا به دلیل نقص مستندات، این لایحه را به کمیسیون کشاورزی ارجاع داد که هنوز نتیجه‌ای از این کمیسیون بیرون نیامده است اما شواهد گویای آن است که این توافقنامه به صورت پنهانی در حال اجراست.

تبعات مستقیم اقتصادی توافقنامه پاریس

با وجود آنکه معصومه ابتکار، رئیس پیشین سازمان حفاظت محیط‌زیست از بی‌تاثیری توافقنامه پاریس بر اقتصاد کشور سخن گفته بود اما همین سازمان در گزارشی که با همکاری دفتر عمران سازمان ملل تهیه کرده، آورده است:

«پذیرش تعهدات کاهش انتشار به‌طور طبیعی نیازمند بازنگری در سیاست‌های رشد و توسعه اقتصادی است که می‌تواند به تحمیل هزینه‌هایی بر اقتصاد کشور منجر شود، چرا که برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای یا باید بر سطح تولید بخش‌های مختلف اقتصادی محدودیت اعمال شود یا باید ساختار و فناوری‌های مورد استفاده در صنایع اصلاح و نوسازی شود». اعمال محدودیت بر تولید به معنی از دست رفتن هزینه فرصت تولید بوده و اصلاح و نوسازی ساختار صنایع نیازمند صرف هزینه‌های سرمایه‌گذاری جدید در فناوری‌های پاک‌تر یا سیستم‌های تصفیه‌کننده آلودگی است.

در نتایج حاصل شده از این کار پژوهشی توسط سازمان محیط‌زیست آمده: «کاهش ۴ درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای، در کل اقتصاد کشور موجب کاهش ارزش تولید به میزان ۲۸۱۳۵/۸ میلیارد ریال (بر پایه قیمت‌های سال ۸۳) خواهد شد که این میزان چیزی حدود ۱/۱۲ درصد از کل حجم اقتصاد کشور را شامل می‌شود».

علاوه بر این در صورتی که شرایط لازم برای تحقق‌بخش دوم تعهدات کشور فراهم شود، تبعات اقتصادی حاصل از بخش دوم تعهدات بسیار چشمگیرتر خواهد شد؛ در این باره در گزارش سازمان محیط‌زیست آمده: کاهش ۱۲ درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای در کل اقتصاد کشور موجب کاهش ارزش تولید به میزان ۱۸۰۰۷۸/۸ میلیارد ریال (بر اساس قیمت‌های سال ۸۳) خواهد شد که این میزان چیزی در حدود ۷/۲ درصد از کل حجم اقتصاد کشور را شامل می‌شود.

ترکیب سوخت مصرفی کشور در بخش‌های مختلف

بخش اقتصادی در سال ۱۳۸۹	واحد	مصرف سوخت
نیروگاه‌های حرارتی (فرآورده‌های نفتی)	میلیون لیتر	۱۵۶۴۹
نیروگاه‌های حرارتی (گاز طبیعی)	میلیون مترمکعب	۴۵۹۱۵
بخش صنعت (فرآورده‌های نفتی)	میلیون لیتر	۹۲۰۹
بخش صنعت (گاز طبیعی)	میلیون مترمکعب	۲۹۲۷۳
خانگی /تجاری (فرآورده‌های نفتی)	میلیون لیتر	۱۰۵۷۷
خانگی /تجاری (گاز طبیعی)	میلیون مترمکعب	۴۷۸۶۳
حمل‌ونقل (فرآورده‌های نفتی)	میلیون لیتر	۴۲۶۰۰
حمل‌ونقل (گاز طبیعی)	میلیون مترمکعب	۵۶۶۶
جمع مصرف فرآورده‌های نفتی	میلیون لیتر	۷۸۰۳۵
جمع مصرف گاز طبیعی	میلیون مترمکعب	۱۲۸۷۱۸

کاهش شیب انتشار دی‌اکسید کربن

موضوع دیگر روش کاهش دی‌اکسید کربنی است که ایران پذیرفته است؛ بر این اساس نمایندگان سازمان حفاظت محیط‌زیست تعهد داده‌اند با توجه به رشد تولید دی‌اکسید کربن در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ و با فرض ادامه این روند تا سال ۲۰۳۰، مقدار انتشار گاز دی‌اکسید کربن خود را در سال ۲۰۳۰، دوازده درصد کاهش دهد.

این یعنی پایه اعمال تاثیر توافقنامه پاریس ۱۰ ساله است که ایران به دلیل تحریم‌های مکرر و رکود در صنعت کمترین شیب افزایش GDP (تولید ناخالص ملی) و انتشار گازهای گلخانه‌ای را داشته است. در این صورت باید تا ۲۰۳۰ ایران شیب میزان انتشار دی‌اکسید کربن خود را از شیب انتشار این گاز نسبت به ۱۰ سال گذشته کمتر کند یا به تعبیری میزان و روند رشد اقتصادی خود را بکاهد و در رقمی بین ۲ تا ۴ درصد میانگین میزان رشد در ۱۰ سال قبل نگه دارد. نباید فراموش کرد میزان انتشار دی‌اکسید کربن با رشد اقتصادی رابطه مستقیم دارد و در صورتی که بخواهیم در راستای کاهش این گاز قدم برداریم، باید قید رشد اقتصادی را بزنیم.

بدترین تعهد برای ایران

آمریکا بزرگ‌ترین تولیدکننده و مصرف‌کننده نفت و صاحب بیشترین ذخایر زغال سنگ دنیاست. در این شرایط، طبیعی است این کشور برای حفظ منافع ملی خود از موافقتنامه پاریس خارج شود، چرا که پیوستن به این توافق به معنی محدودیت در بهره‌مندی از این منابع انرژی ارزان خواهد بود و مانع از توسعه اقتصادی این کشور می‌شود.

به گزارش روزنامه گاردین، رئیس‌جمهور آمریکا در نطق خروج این کشور از موافقتنامه تغییر اقلیم پاریس عنوان کرد: بر اساس مطالعات انجام شده، پیوستن آمریکا به این توافق بین‌المللی موجب کاهش تولید تا سال ۲۰۴۰ در بخش‌های زیر خواهد شد: صنعت کاغذ ۱۲ درصد، صنعت سیمان ۲۳ درصد، صنعت فولاد ۳۸ درصد، صنعت زغال سنگ و صنایع وابسته ۸۶ درصد و تولید گاز طبیعی ۳۱ درصد. علاوه بر این، توافق پاریس موجب از دست رفتن ۶ میلیون و ۵۰۰ هزار فرصت شغلی در آمریکا خواهد شد، به همین دلیل سیاستمداران این کشور، این توافق را رد کردند.

دیگر کشورهای نفتی هم رفتار مشابهی مانند آمریکا را با موافقتنامه پاریس داشته‌اند.

عربستان، قطر، عمان و ترکیه کشورهایی بودهاند که به طور رسمی اعلام کرده‌اند در حال حاضر هیچ برنامه‌ای را برای آینده و کاهش کربن نمی‌دهند و تصمیمی برای این کار ندارند. در این شرایط ایران که در مجموع منابع نفت و گاز، رتبه نخست در دنیا را دارد به شکل منفعلانه با این توافق برخورد داشته و تعهداتی سنگین داده است که اجرای آن ۵۲ میلیارد دلار هزینه دارد. در حالی است که تاکنون سند تعهدات ایران برای بررسی به مجلس شورای اسلامی ارائه نشده و بررسی‌های کارشناسی انجام نشده است.

تحریم داخلی با عضویت در توافقنامه پاریس

ایالات متحده آمریکا به صورت شفاف برنامه‌های خود را برای تحریم اقتصاد ایران با هدف ناراضی کردن مردم از شرایط معیشتی شروع کرده است. در بخش دوم تحریم‌های ایران که از ۱۳ آبان شروع شده، آمریکا مانع تایید اعتباری تراکنش‌های پولی از یک طرف و متوقف کردن فروش نفت‌خام از سوی دیگر شده است. در بازه زمانی ۶ ماهه‌ای که از اعلام خروج ایالات متحده آمریکا از برجام گذشته است و با شروع دور دوم تحریم‌ها از آبان‌ماه، با وجود معافیت ۸ کشور از این تحریم‌ها، بر اساس آمار اوپک میزان تولید نفت‌خام ایران در تیرماه با ۳۲ هزار و ۷۰۰ بشکه کاهش نسبت به ماه پیش از آن به ۳/۷۹۹ میلیون بشکه در روز رسید و پس از تحریم‌های جدید هم نزدیک به ۵۰۰ هزار بشکه در روز از میزان صادرات نفت ایران کاهش یافت. کرمجنوبی ۴۰ درصد خرید خود را کاهش داده و خریداری از توقف خرید هند به گوش می‌رسد. این آمار تا زمانی که ایران بتواند از نفت‌خام در پالایشگاه‌ها استفاده کند آنچنان خطرناک نیست، به دلیل اینکه هم اکنون نیمی از تولید نفت ایران در پالایشگاه‌ها فرآوری می‌شود و اساسا فروخته نمی‌شود. ایران باید برای گذار از تحریم ایالات متحده، از مرحله فروش نفت‌خام که قابلیت جبران آن را کشورهایی مانند عربستان دارند عبور کند و به سمت فروش فرآورده‌های حاصل از پتروشیمی برود. حداقل باید به سمتی حرکت کند که تمام نیازهای فرآورده‌های نفتی مانند بنزین در داخل کشور تولید شود. بر اساس توافقنامه پاریس به صورت عملی این اقدام برای کشورمان غیرممکن شده است؛ فراوری مواد نفتی حجم بالایی دی‌اکسید کربن تولید می‌کند و ایران هم متعهد شده است تا سال ۲۰۳۰ با یک برنامه از شیب افزایش دی‌اکسید کربن خود ۱۲ درصد بکاهد. این به معنای آن است که در سال‌های آینده نه‌تنها نمی‌توانیم براحتی نفت‌خام را بفروشیم و پول آن را وارد اقتصاد کشور کنیم، بلکه نمی‌توانیم از ظرفیت نفت‌خام کشور برای تزریق در پتروشیمی‌ها هم بهره بگیریم.

خلاصه‌ای از اهداف کاهش انتشار کشورهای مختلف بر اساس INDC اعلامی

کشور	نوع تعهد	سال هدف	میزان تعهد	سال پایه	توضیحات
آمریکا	اهداف میزان انتشار نسبت به انتشار سال پایه	۲۰۲۵	۲۶-۲۸ درصد	۲۰۰۵	
چین	اهداف میزان شدت انتشار نسبت به سال پایه و اهداف طراحی مسیر	۲۰۳۰	۶۰-۶۵ درصد	۲۰۰۵	
عربستان	تعهد به انجام بی اقدامات و عدم تعیین هدف برای تعهد انتشار	-	-	-	-
زیمبابوه‌نیستی	اهداف میزان شدت انتشار نسبت به سال پایه	۲۰۳۰			
کناره‌ها روزایی	اهداف میزان انتشار نسبت به انتشار سال پایه	۲۰۳۰	۱۰ درصد	۱۹۹۰	
هند	اهداف میزان شدت انتشار نسبت به سال پایه	۲۰۳۰	۳۳-۳۵ درصد	۲۰۰۵	
عمان	اهداف میزان مطلق انتشار	۲۰۳۰	۸۷۷۱۴ گیگاتن	-	

یوسف قودبل، استاد اقلیم‌شناسی:

خیلی وقت است توافقنامه پاریس در ایران اجرا شده!

توافقنامه پاریس؛ وسیله‌ای برای محدود کردن کشورهای در حال رشد

محمدصادق امانی: استاد اقلیم‌شناسی ایران اعتقاد دارد بدون اینکه شورای نگهبان نظر قطعی خود را درباره توافقنامه پاریس اعلام کند، دولت تدبیر و امید به صورت غیرقانونی اجرای توافقنامه را شروع کرده است. یوسف قودبل، اقلیم‌شناس و عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس در گفت‌وگو با «وطن‌امروز» درباره ادعای برخی رسانه‌های خارجی مبنی بر عدم اجرای توافقنامه پاریس از سوی ایران، گفت: این ادعاها صحت ندارد و متاسفانه دولت تدبیر و امید در حال اجرای این توافقنامه است و نشانه‌های اجرای آن بر اهل فن این موضوع پوشیده نیست اما غربی‌ها برای افزایش فشار بر ایران این حرف‌ها را می‌زنند. وی افزود: بنابراین عکس آنچه طرفداران این توافقنامه می‌گویند، توافقنامه پاریس یک توافق سیاسی و برای اعضای آن الزام‌آور است و در صورت اجرا نشدن می‌تواند تبعات بین‌المللی داشته باشد. وی گفت: طرفداران این توافق حتی دروغ غیرالزام‌آور بودن توافقنامه پاریس را به نمایندگان مجلس شورای اسلامی هم گفتند و در اقدامی بسی